

OSWALD WIRTH

Misterele Artei Regale

Ritualul adeptului

Cuvânt înainte:
VASILE ZECHERU

Traducere din franceză și îngrijire ediție:
VLAD SAUCIUC

EDITURA HERALD
București

CUVÂNT ÎNAINTE

I. PRELIMINARII

Se pot spune multe despre omul Joseph Paul Oswald Wirth (1869-1943), despre opera sa și relația cu Francmasoneria în care s-a perfecționat ca maestru mason timp de aproape șase decenii. Desigur, nu s-ar putea omite contingenta specială cu Stanislas de Guaïta¹, un important personaj al ocultismului european de la sfârșitul secolului al XIX-lea și nici faptul că lucrarea sa intitulată *La Francmaçonnerie rendue intelligible à ses adeptes*², reeditată masiv și tradusă în numeroase culturi, este una dintre cele mai căutate și mai apreciate cărți masonice, nu doar în Europa, ci în întreaga lume. De asemenea, nu s-ar putea trece cu vederea modalitatea profund tradițională prin care Wirth a știut să recepteze predania masonică și să transmită fiul său spiritual, Marius Lepage, torța cunoașterii. La rândul-i, acesta din urmă a reușit să comunice generației următoare mesajele profund inițiatice pe care le-a primit cu generozitate de la maestrul său.

Disputa cu René Guénon poate fi considerată și ea, în egală măsură, la fel de interesantă și de rodnică în ceea ce privește

¹ Wirth i-a fost secretar particular, confident și discipol pentru o perioadă de peste un deceniu.

² Lucrarea lui Wirth a apărut în limba română sub denumirea de Francmasoneria pe înțelesul tuturor, Editura Herald, 2020.

lărgirea orizontului nostru ezoteric, chiar dacă uneori aceasta relevă inclusiv unele limite și confuzii doctrinare în gândirea lui Wirth. În această serie poate fi menționată, de asemenea, contribuția majoră prin care Wirth înnobilează învățătura inițiatică, anume distincția dintre organizația numită masonerie (*corpus*) și „masonism (*spiritus*), precum și celebrul său dicton, (re)transmis nouă de către Lepage, „*Un mason liber, într-o Lojă liberă!*”¹

Mai mult decât atât, nenumăratele trimiteri și tălmăciri ale simbolurilor pe care Wirth le produce, în opera sa, cu privire la acea experiență misterioasă, iluminarea propriu-zisă, trăirea nemijlocită a întâlnirii aspirantului cu increata și tulburătoarea *Lux inens*² sunt de natură să atragă atenția asupra celui care, într-un mediu ostil, dominat de materialismul furibund și în vremuri improprii unor manifestări de natură spirituală, are curajul să proclame un mesaj consistent asupra naturii inițiatice-sacramentale a Artei regale, în special și a spiritului masonic, în general.

Cu siguranță, toate câte le-am enumerat succint mai sus pot constitui teme separate care merită din plin a fi aprofundate de către noi, cavaleria spirituală, pentru o mai adâncă și mai complexă receptarea a operei lui Wirth și, deopotrivă, a contribuției sale la elucidarea noastră în legătură cu misiunea Ordinului căruia îi este rezervată, în mod tradițional, edificarea Templului ideal al societății. Includ în această categorie denumită generic aici, cavaleria spirituală, îndeosebi, pe cei care se declară fără rezerve fii ai văduvei, sunt animați de dorința sinceră de perfecționare în Arta regală și, astfel, sunt preocupați și interesați în cel

¹ Lepage, M., *Ordinul și obediențele. Istoria și doctrina Francmasoneriei*, p. 59, 2010, Ed. Nestor, Buc.

² Întâlnire rezumată în masonerie prin expresia, din catehismul calfei, „*Am văzut Steaua înflăcărată!*”

mai înalt grad de perfecționare și de cunoașterea Adevărului. Ca atare, în timp ce pentru marele public Wirth rămâne un autor cvasi-necunoscut și neinteresant, pentru noi, francmasonii, cărțile semnate de el vor constitui de-a pururi fascinante lecturi obligatorii, încărcate cu darul de a ne transmite un mesaj subtil și un imbold de perfecționare destinat să ne faciliteze comprehensiunea și să ne ajute la risipirea ignoranței și la deziluzionarea noastră în multe privințe.

II. WIRTH ȘI MĂiestRIA HIRAMICĂ

Cu toate acestea, nu despre subiectele amintite în trecut vom dezvolta aici, mica noastră planșă de arhitectură, nimic altceva decât o timidă contribuție menită să relanseze lectura și studiul aprofundat al operelor lui Wirth, ci despre acea sublimă prefață la *Cartea maestrului*¹ adăugată târziu, în 1931, ca un ultim ornament de coloratură la o capodoperă definitivă. În mod fatal, opusculul la care m-am oprit are doar câteva pagini și se adresează exclusiv „inițiaților în gradul al treilea”, constituind așadar, prin însăși forma și destinația sa, un mesaj rezervat, select și, fără îndoială, deosebit de exigent. În esență, prefața menționată este anume construită în jurul ideii de „...neputință în fața misterului”. Pentru a fi mai convingător, Wirth face încă de la început o mărturisire frapantă:

Eu am fost admis în Camera de mijloc acum patruzeci și cinci de ani și încă nu mă pot fâli că aş cunoaşte salcâmul (acacia, n.n.). Am rămas, de fapt, companion, cum sunteţi şi

¹ Cea de-a treia parte a lucrării *Francmaçonerie rendue intelligible à ses adeptes*, cea care-l va face cunoscut pe Wirth, în prima jumătate a secolului al XX-lea, ca important promotor al spiritului masonic autentic și tradițional.

voi. Călătoriile mele nu s-au încheiat și continuu să lucrez fără odihnă pentru a-mi câștiga calitatea de maestru pe care sunt încă departe de a o avea.¹

Așadar, inițiatii în tainele celui de-al treilea grad masonic sunt îndemnați, prin exemplul personal, să recunoască onest că, în realitate, nu stăpânesc nici o măiestrie și că, pe fond, au rămas cu toții doar la nivelul companionului, veșnic aflat în căutarea Adevărului și co-participant anonim la Marea Operă. Nu doar simplitatea și corectitudinea formulării lui Wirth, ci și modestia sa exemplară sunt demne de remarcat din moment ce el pune semnul egal, în cartea sa, între măiestria masonică și „ucenicie fără de sfârșit”. Eu însumi, ca unul care a încercat să scrie literatură masonică, am redescoperit foarte acut subtilitatea mesajului atunci când, pentru o clipă, m-am semețit să identific o definiție măiestriei masonice și, mai mult, statutului de maestru așa cum este acesta conturat prin atributele specifice. În acel moment, asemenea lui Wirth, m-am întrebat în sinea mea: „Pe ce temei, așadar, m-am încumetat să scriu o carte a maestrului?”²

Cu sinceritate trebuie să recunoaștem că, în realitate, nu știm decât lucruri minore și aproximative despre ce trebuie să fie cu adevărat un maestru mason, despre ce are el de făcut și în ce constă produsul strădaniei sale. Totuși, cu cât vom înainta în cunoaștere, cu atât vom realiza cu și mai mare claritate că istoria umanității consemnează o imensă galerie de veritabili maeștri spirituali³ care, însă, nu prea pot fi categorisiți, ei fiind foarte

¹ Wirth, O., *Francmasoneria pe înțelesul tuturor*, Ed. Herald, București, 2020.

² Wirth, O., *Op. cit.* p. 293, 2005

³ În esență, maestrul mason este (ar trebui să fie) un maestru spiritual veritabil.

diferiți prin ceea ce au lăsat posterității. Pentru toate acestea, indubitabil, tema enunțată în titlu nu poate fi epuizată pe parcursul celor câteva pagini ce alcătuiesc prezenta lucrare, inițiativa noastră fiind doar o încercare de natură a incita la meditație, documentare temeinică și, pe cât posibil, la o limpezire prin experimentare nemijlocită.

Un maestru spiritual nu este un simplu profesor, deși uneori ucenicul său și toți ceilalți i se adresează cu apelativul „învățătorule”. Nu este nici un psihoterapeut oarecare, cu toate că, în mod miraculos, în unele cazuri, poate formula un diagnostic foarte exact și poate stabili un remediu adecvat care aduce vindecarea. În paranteză fie spus aici, pentru efectul său în ce privește transformarea celui aflat pe Cale, demersul masonic ar putea fi asimilată unei terapii săvârșite asupra unor oameni așa-zis normali, aspiranții care alcătuiesc o Respectabilă Lojă.

Revenind acum la firul demonstrației, putem spune în continuare că un maestru nu face *coaching* de dezvoltare personală cu ucenicul său, chiar dacă acesta din urmă se alege cu o metamorfozare majoră pe toate planurile existenței sale. Misiunea maestrului este de o cu totul altă natură. Alegoric vorbind, maestrul, în calitatea sa de antemergător, va călăuzi discipolul pe poteca șerpuitoare ce duce spre vârful muntelui, spre iluminare, spre acea experiență transcendențială prin care se atinge rapid cea mai profundă cunoaștere a Sinelui ca unic element al tuturor cauzalităților, dar și în acțiunea concretă de edificare a Templului. Constant și metodic, un maestru îl orientează pe ucenic spre interior, spre cunoașterea Sinelui și spre practicarea de exerciții spiritual-tradiționale, îl clarifică privind revelațiile născute din rugăciune, meditație și concentrare, îl avertizează în legătură cu diverse obstacole, restricții și pericolele. Maestrul nu va dicta niciodată ucenicului adevărul

său ci doar îl va îndruma pe acesta către starea de grație în care să descopere singur Adevărul și pe Dumnezeu, deopotrivă.

„Tehnic” vorbind, devii maestru mason din momentul accepării în Camera de mijloc, în sensul că drepturile și obligațiile (formale) care-ți sunt atribuite, potrivit tradiției, sunt identice cu cele ale fiecărui alt membru din Loja măștrilor. Pe fond însă, trebuie să recunoaștem cinstit că puterile ne sunt similare cu cele pe care le aveam și înainte de momentul consacrării, al identificării simbolice cu Hiram Abif, în cadrul ritualului masonic. Ca și cum n-ar fi de ajuns, proaspătului maestru i se transmite în mod persuasiv că, din acest moment al consacrării, responsabilitățile sale cresc și că se așteaptă de la el să se implice până la sacrificiu în edificarea Templului ideal al umanității. De menționat aici că, va trebui să ne învățăm cu imaginea simbolică potrivit căreia Marea lumină a masoneriei este Camera de mijloc, un maestrul din componența sa fiind doar o câtime a acestei unități, tot astfel cum spiritul care sălășluiește în om este doar o scânteie dumnezeiască (Fiul) de aceeași natură cu Tatăl, Lumina cea mare.

Wirth propune să ne aplecăm cu mare atenție asupra înțeleșurilor profunde ale expresiei alegorice Camera de mijloc. În legătură cu acest loc sfânt din centrul Respectabilei Loji, Wirth spune la un moment dat:

Această cavernă în care se urzește eterna conspirație împotriva morții, acest sălaș al lui Mithra (și al lui Iisus, deopotrivă, n.n.) unde lumina dispărută renaște mai strălucitoare, acest mormânt al trecutului și pântec din care urmează a se naște viitorul, acest loc interior și ascuns, accesibil numai inițiaților demni de revelații supreme, acest sanctuar cunoscut doar adevăraților măștri nu mai este Camera de chibzuință, ci Camera de mijloc”.¹

¹ Wirth, O., (2020) – *Idem*, p. 345.

OSWALD WIRTH

Misterele Artei Regale

STUDIU DESPRE RITUALURILE INIȚIATICE ALE FRĂȚIILOR DE ZIDARI LIBERI

INTRODUCERE

Strămoșii francmasonilor din zilele noastre, așa-numiții *free-masons* englezi din secolul al XVII-lea, pretindeau că se află în posesia unor secrete de o extraordinară importanță. După spusele lor, înțeleptul rege Solomon încredințase constructorilor Templului din Ierusalim unele *mistere*, pe care cioplitorii în piatră le-au transmis, după aceea, din generație în generație, sub pecetea unei discreții totale. Așa au luat naștere inițierile meșteșugărești care, din câte se știe, cuprindeau și altceva în afara tehnicilor de arhitectură propriu-zise.

De fapt, secretele cu pricina erau mult mai vechi, fiind contemporane perioadei în care a apărut arta constructorilor și, deci, mult anterioare epocii regelui Solomon. Pe atunci, singura posibilitate a omului de a ridica o clădire consta în colaborarea sa misterioasă cu puterile invizibile. Însă, întrucât ele îl ajutau în taină, totul era învăluit în tăcere. Între aceste puteri și constructori exista un legământ, care era rupt la cea mai mică

indiscreție, iar zeii îl pedepseau cu asprime pe muritorul care nu-și pusese frâu limbii.

Așadar, la început, constructorii își transmiteau unii altora un secret religios, care a fost considerat o erezie din clipa în care creștinismul triumfător nu a mai tolerat nimic altceva în afara dogmelor proprii. Prudenți, constructorii s-au adăpostit la umbra regelui Solomon, pentru ca anticele tradiții arhitecturale folosite la ridicarea catedralelor să nu mai fie privite cu suspiciune. Acestea au alcătuit, mai târziu, *Arta Regală*, nume dat în amintirea fiului lui David și devenit, în secolul al XVIII-lea, sinonim cu Francmasoneria. Francmasonii moderni pretindeau că se limitează la o construcție pur spirituală. Făcând referire la legendara înțelepciune a regelui biblic, ei se ambiționau să ridice Templul virtual al Omenirii viitoare, instruită pe plan intelectual și înțeleaptă în marea ei majoritate.

O astfel de lucrare depășește cu mult tehnicile de arhitectură obișnuite. Ea cuprinde *mistere* de ordin religios, care sunt cele ale adevăratei *Arte Regale*. Creând *Inițiați*, această Artă formează *Regi*, adică oameni situați mai presus de orice constrângere, deci liberi, stăpâni suverani asupra propriei persoane. Pentru a se ridica la un nivel inițiativ atât de înalt, respectivii trebuiau să învețe a gândi în mod independent, fără a fi sclavii prejudecăților dominante și fără a se lăsa influențați de ideile altora.

Pe de altă parte, aceștia trebuiau să rupă lanțul pasiunilor și să aibă, în orice împrejurare, un comportament *regal*, precum un suveran conștient de răspunderea ce apasă pe umerii săi.

Toate Înaltele Inițieri iau parte la educarea regilor. *Chimia Regală* îi învață transmutarea plumbului firii omenești în aur inițiativ, realizând perfecțiunea compatibilă cu caracterul fiecărui individ în parte. Constructorii ilustrează această perfecțiune prin imaginea unei pietre, care s-a cioplit *singură* în chip perfect,

pentru a putea fi încorporată în marele edificiu omenesc, Templu ideal, obiectiv suprem al Artei Regale. Indiferent dacă simbolurile își au originea în metalurgia antică sau în arta construcțiilor, ezoterismul lor rămâne același, din el fiind dezvoltat un program identic, cel al inițierii pure.

De ce a rămas acest program un mister? Pentru că el nu îi interesează decât pe aceia chemați să îl urmeze: *Inițiabilii*. Lucrurile sfinte nu trebuie profanate. Ele își trag seva din modul în care sunt înțelese de către inițiați, de unde și disciplina secretului, care a fost întotdeauna respectată.

Însă deși Inițiații au datoria de a tăcea în fața profanilor care nu îi înțeleg, ei nu pot refuza să îi învețe pe cei ce sunt deschiși față de noțiunile inițiatice. Așa au luat naștere textele încărcate de metafore, care fac aluzii la anumite subiecte secrete.

Aceste abordări discrete ale misterelor nu le-au dezvăluit niciodată în totalitate, căci nici un mister adevărat nu poate fi pătruns în întregime, deoarece, făcând apel la limitele gândirii, el trece dincolo de orice formă exprimabilă. Adevărul se ascunde în adâncurile pământului. Dacă săpăm tot mai mult, ajungem să îl percepem în goliciunea sa castă; dar nu vom vedea încă *misterul*, căci pentru aceasta zeul trebuie jupuit de piele, descărnat, nemaexistând nici măcar sub forma unui schelet. Un punct matematic fără dimensiuni rămâne singurul sprijin al gândirii noastre.

În aceste condiții, inițiabilul nu poate fi instruit în mod direct. Îi sunt arătate o serie de imagini, în timp ce el își joacă rolul care i-a fost încredințat în cadrul punerii în scenă a fazelor succesive ale Inițierii. Cuvintele rostite sunt enigmatice, căci ele au legătură cu misterul. Profanul le aude, dar urechile sale nu le înțeleg, așa după cum ochii nu pricep ceea ce văd. Nu ceremoniile sunt cele care au puterea de a-l iniția. Dimpotrivă,

ele îl copleșesc pe Inițiabil, care se lasă sedus de atracția pentru mister. Ceea ce a văzut și a auzit îi va pune spiritul la lucru. Ajutat de ceilalți Inițiați, va ghici sensul simbolurilor și înțelesul ritualurilor, inițiindu-se treptat de unul singur.

Invităm cititorul paginilor care urmează să lucreze în mod inițiatic. Materialele pe care i le oferim provin din șantierul Inițierii occidentale, în care există blocuri de piatră sculptate acum mai bine de cinci mii de ani, pe malurile râului Eufrat. Geniul grec a lăsat, de asemenea, modele nepieritoare, iar atât de puțin cunoscutul nostru Ev Mediu se dezvăluie aici în întreaga lui splendoare. Cu toate acestea, Inițiabilul se inițiază singur, căci așa cere adevărata lege a Artei Regale.

PARTEA ÎNTÂI

Originile și evoluția inițierii

ȘARPELE GENEZEI

Atunci când copiii ascultă povești, ei nu se lasă păcăliți de faptul că povestitorul pune felurite animale să vorbească pe limba oamenilor. Din întreaga istorisire, aceștia nu vor reține ca fiind adevărată decât morala ce rezultă din ea. De ce am fi deci noi mai naivi decât cei mici, atunci când analizăm mitul căderii în păcat a primilor noștri strămoși?

Acest episod este fundamental pentru doctrina creștină, pentru că drama provocată de șarpele biblic a făcut necesară intervenția Mântuitorului. Totul este foarte veridic pentru cine sesizează aluziile la care fac trimitere textele sfinte.

Să interpretăm mai întâi simbolurile, inspirându-ne din ceea ce sugerează ele în mod spontan. Privit din acest punct de vedere, cuplul adamic este personificarea omenirii primitive, aflată încă în stadiul animalic, întrucât nu cunoștea folosirea focului și nu dorea nici să se îmbrace, nici să își construiască un adăpost. Cei doi se hrăneau cu fructe pe care nu se osteneau să le cultive și, chiar dacă nu erau maimuțe, trăiau asemenea acestora. Inteligența lor nu era încă dezvoltată: erau impulsivi și ascultau doar de instinctele care îi călăuzeau în îndeplinirea funcțiilor fiziologice. Fără a avea idee că le-ar putea lipsi ceva, trăiau mulțumiți de soarta lor, fericiți și relativ atâteștiutori, întrucât instinctul infailibil îi determina să fie lucizi în satisfacerea nevoilor proprii.

Aceasta este starea paradisiacă de care se bucură orice animal docil, care se supune legilor speciei sale. Providența îl apără, dar îi interzice să aspire la dobândirea discernământului, căci a alege este un act de autonomie intelectuală, bazat pe o altă lumină decât cea a instinctului. A nu te mai lăsa călăuzit în mod pasiv de instinct echivalează cu o nesupunere care te învinovățește în ochii geniului protector al animalelor, deci cu un păcat comis față de zeii rustici precum *Pan*¹ din vechea Eladă sau babilonianul *Enkidu*².

Este important să insistăm asupra acestui lucru căci biblia monoteistă se află uneori în contradicție cu ea însăși, pentru că tradițiile pe care le-a adunat provin adesea din mitologii străvechi. Dumnezeu antropomorf din paradis, care se plimbă liniștit seara, în adierea vântului, nu este decât un bătrân Manitou³, confundat cu Ființa supremă. Doar așa poate fi explicată atitudinea sa, căci un Creator având o înțelepciune infinită nu poate asista la desfășurarea unor evenimente care nu au fost gândite sau prevăzute de El. Cum am putea concepe că el a sădit pomul cunoașterii și i-a dat apoi Șarpelui puterea de seducție, fără a ști că va urma păcatul originar? Numai mitologia comparată dă

¹ Pan, zeu din mitologia greacă veche, era fiul lui Hermes și al Dryopei, socotit drept protector al turmelor și al păstorilor. Își avea reședința în Arcadia și arăta ciudat, fiind jumătate om și jumătate animal; avea coarne, barbă și copite de țap, iar trupul îi era acoperit de păr. (*N.tr.*)

² Enkidu este personaj principal din poemul mesopotamian antic Epopeea lui Ghilgameș. El a fost creat din argilă și din saliva lui Aruru. Enkidu era însoțitorul lui Ghilgameș, regele din Uruk. Este descris ca un gigant păros și sălbatic, care trăia departe de așezările umane. (*N.tr.*)

³ Manitu sau Manitou este zeul suprem din mitologia amerindienilor (*N.tr.*)

o explicație rațională anumitor texte care altfel nu pot fi interpretate în cadrul teologiei iudaice.

Este de înțeles faptul că un zeu păgân care conduce lumea animalelor se simte ofensat de emanciparea omului, dar trebuie, totodată, să respectăm inteligența supremă și să nu-i atribuim sentimente meschine. Nu a creat chiar ea actorii dramei evoluției veșnice, pe care o regizează dintotdeauna?

Printre acești actori se numără *Șarpele*, care, departe de a fi fost blestemat de strămoșii noștri, li s-a părut a fi demn de respect. Întrucât venerau izvoarele care aduceau la lumină apa din adâncul Pământului, ligurii au făcut o analogie între pâraul șerpuiind prin câmpie și șarpele ce alunecă prin iarbă, transfor-

mându-l pe cel din urmă într-un animal sacru, aflat în legătură directă cu viața. Plecând de la o concepție identică, grecii au atribuit, mai târziu, șarpelui, puteri tămăduitoare. Ei creșteau în templele lui Esculap șerpi care vindecau bolnavii, intrând în contact cu aceștia. *Ouroboros*-ul, uriașul șarpe care își mușcă propria coadă, simbolizează, pe de altă parte, viața ce nu poate fi distrusă și o ia veșnic de la capăt.

Șarpele biblic face aluzie la alt aspect al simbolului. Făcând parte din specia *Pitonului*, al cărui nume îl regăsim în cel al Pitoneselor¹, ghicitoare care citeau în ceea ce ocultiști ca Paracelsus numeau *lumina astrală*, el o convinge pe Eva să mănânce din fructul interzis.

¹ Pythia, oracolul din Delfi, este probabil cea mai cunoscută dintre aceste ghicitoare a căror nume este legat de Python, șarpele legendar care avea darul profeției și care a fost ucis de Apollo. (*N.tr.*)